

Урок № 1

Тема. Прийменник як службова частина мови.

Мета: домогтися засвоєння учнями знань про прийменник як службової частини мови; його ролі у мовленні, у побудові словосполучень; дати поняття про непохідні і похідні прийменники; ознайомити з правилами правопису похідних прийменників; розвивати уміння працювати з підручником та опорним конспектом, навчити виділяти головне, зв'язно висловлювати свої думки; виховувати спостережливість, увагу та кмітливість сумлінне ставлення до навчання.

Обладнання: підручник, таблиця.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Перебіг уроку

I. Організаційна частина.

Звучить музика П. Чайковського “Пори року” (“Весна”).

I. Актуалізація опорних знань учнів

В'ється стежка між кущами,
Що чар-зіллям заросла,
Мліють трави під ногами
Від незримого весла

Ю. Липа

Завдання.

1. Визначити самостійні та службові частини мови.
2. У чому полягає різниця між самостійними і службовими частинами мови?
3. Які службові частини мови ви знаєте?

II. Повідомлення теми, мети, завдань уроку. Мотивація навчальної діяльності

Дуже часто вам доводилося, напевно, чути такі вислови: в дев'ять годин замість о дев'ятій годині; ставити в приклад – поставити за приклад; говорити на українській мові – говорити українською; в алфавітному порядку – за абеткою...

А тому, щоб такого не траплялося і ви були грамотними і цікавими співрозмовниками, вам потрібно вивчити особливості творення, правопису прийменника.

III. Сприймання і усвідомлення матеріалу.

3.1. Творче спостереження.

Учні записують речення.

Уже скотилось з неба сонце – заглянув місяць у моє віконце (Леся Українка).

Виділяють у ньому два підрядні словосполучення: **скотилось з неба і заглянув у віконце**.

Питання: за допомогою яких службових слів утворені ці словосполучення? Чи можна обійтися без них? При якій частині мови вжито їх?

Висновок: бо вони стоять при іменниках (тому й прийменники).

3.2. Творче спостереження.

Записати словосполучення.

Сиджу під вишнею, сиджу біля вишні, сиджу на вишні.

Яку функцію виконують прийменники?

Висновок: допомагають утворювати підрядні словосполучення при побудові речення.

3.3. Творче спостереження.

Записати групи прийменників, визначити їхнє походження,

В, на, при (не можна вставити ніяких слів. Отже, непохідні);

Понад, задля, поза (утворені від непохідних);

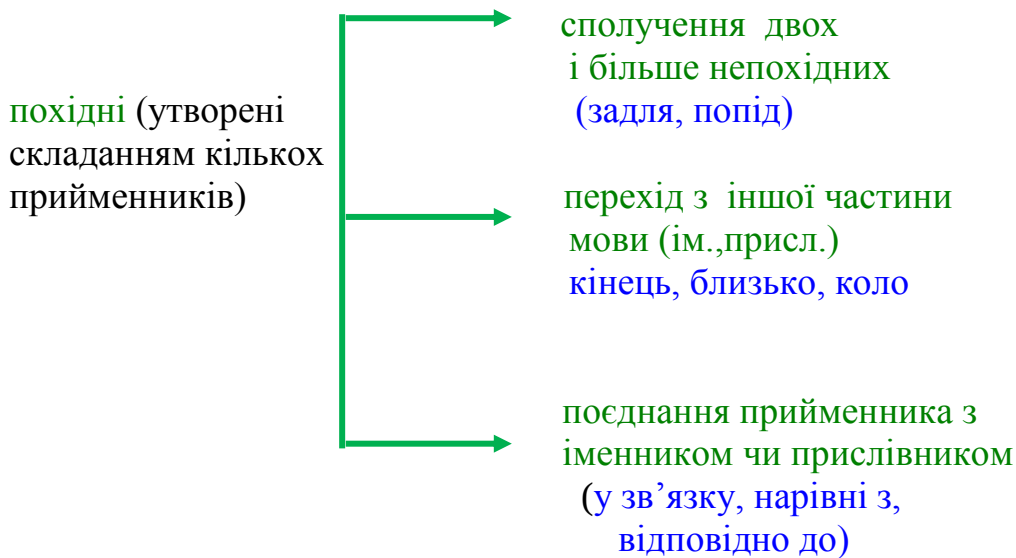
Близько, коло, вздовж, незважаючи на (утворені від різних частин мови).

Висновок: прийменники бувають похідні і непохідні.

2. Виклад матеріалу за опорним конспектом.

- виражає залежність іменни займенника, числівника від інших слів	П Р И Й М Е Н Н И К	≠ змін
- вказує на місце, час, причину, мету, умову та ін.		≠ лекс.знач. ≠ член речення

непохідні — крім, між, у, до, без
в, по, на, від, над, біля, → окремо з іншими
словами

Увага! З, зі + інший прийменник } через дефіс

З – під, з – під, з – поміж, з – над

Увага! Наді мною, піді мною, зі мною, переді мною → окремо.

У — В	З — Із (зі)
у нього у → зайшов у клас в озері в → була в Ірини У(в) — це було у(в) Каневі	З → як і В Зі → перед кількома приголосними, зі мною із → дружив із книгою.

3. Повторний виклад матеріалу вчителем за опорним конспектом.
4. Для кращого запам'ятовування робиться третє повторення (дуже стисло).

Фізкультхвилинка. Рухавка.

5. Запис опорного конспекту до спеціальних зошитів.
6. Робота з підручником (з метою осмислення матеріалу та доповнення опорного конспекту: учні шукають відмінності між матеріалом підручника та опорним конспектом).

IV. Усвідомлення нових знань у процесі практичної діяльності.

1. Вибірковий диктант.

Випишіть словосполучення з прийменниками, укажіть, які з них належать до похідних чи непохідних.

Густий бір, виходить з-за гір, вирушити в ліс, прокинутись о шостій, взяти із собою, снідати швидко, мокрий від роси, рости під березою, покликати товариша, ніч і день, не погодитись через хворобу, стояв коло столу, майоріло попід лісом.

V. Підсумки. Рефлексія.

Метод «Незакінчене речення»: «Я зрозуміла (в)...»

«Найбільше труднощів...»

Домашнє завдання – вивчити опорний конспект; написати 6 прислів'їв з прийменниками (визначити з якими формами відмінків вони вжиті); доповніть опорний конспект матеріалом, який сьогодні не розглядався.